سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی؛

مغلوب حمایت‌های ناکافی مالی دولتی، تغییر اقلیم و سرکوب قیمتی

سپهرغرب، گروه کشاورزی – طاهره ترابی‌مهوش: در پی گفت‌وگو با کارشناس اقتصاد کشاورزی مشخص شد؛ سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی، مغلوب حمایت‌های ناکافی مالی دولتی، تغییر اقلیم و سرکوب قیمتی است.

با توجه به اینکه کشاورزی یکی از ارکان اقتصاد استان همدان محسوب می‌شود اطلاعات به‌دست‌آمده از این شرایط، سرمایه‌گذاری در این بخش به طور مستقیم بر روی برنامه‌های حمایتی، توسعه‌ای و آموزشی اثربخش است و این اطلاعات در شناسایی نیازها و چالش‌ها، اولویت‌بندی پروژه‌ها و اقدامات توسعه‌ای کاربرد دارد که به ارتقای بهره‌وری، کاهش هزینه‌ها و افزایش درآمد کمک خواهد کرد، برای مثال همدان به‌عنوان یکی از قطب‌های تولید محصولات کشاورزی به‌ویژه سیب زمینی، گیاهان دارویی و محصولات باغی کشور به ایجاد و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی نیاز وافر دارد و در حالی که بارها بر این موضوع تأکید شده اما تغییرات چشمگیری در این بخش به‌وجود نیامده، در حالی که پویایی اقتصاد کشاورزی و سرمایه‌گذاری در این بخش، علاوه بر اینکه موجب رشد تولید و اشتغال در این بخش می‌شود، با توجه به ارتباطات پسین و پیشین این بخش با دیگر بخش‌ها، به رشد تولید و اشتغال در بخش‌های دیگر نیز کمک می‌کند.

از طرفی با توجه به اینکه بیشتر فعالیت‌های کشاورزی در سطح ملی به‌ویژه در استانی همچون همدان در مناطق روستایی انجام می‌شود، گسترش سرمایه‌گذاری در این بخش، باعث ایجاد فرصت‌های شغلی بیشتر در مناطق روستایی و جلوگیری از مهاجرت روستاییان به شهرها خواهد شد؛ بنابراین شناسایی عوامل مؤثر بر کاهش سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی و اتخاذ سیاست‌های مناسب برای گسترش سرمایه‌گذاری، از اهمیت فراوانی برخوردار است.

با این تفاسیر برآن شدیم تا در این باره با استادیار مهندسی کشاورزی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان همدان در بخش تحقیقات اقتصادی، اجتماعی و ترویج کشاورزی گفت‌وگویی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

دکتر علی محمد جعفری با بیان اینکه کاهش سرمایه‌گذاری به‌طور کلی در بخش‌های مختلف متأثر از شاخص‌های کلان کشوری و برخی مؤلفه‌های خاص آن بخش مورد نظر است گفت: در سطح کلان سیاستگذاری‌ها در حوزه اقتصادی می‌بایست به سمت و سویی حرکت کند که ریسک‌های سرمایه‌گذاری رو به کاهش بگذارد.

وی ادامه داد: در این زمینه ثبات اقتصادی و سیاسی یکی از مؤلفه‌های کلان در حوزه سرمایه‌گذاری است، به نحوی که امروز در پی بی‌ثباتی اقتصادی در کشور با نرخ تورم بالا و به‌تبع آن نرخ بالای بهره‌های بانکی در عرصه تسهیلات پرداختی به سرمایه‌گذاران مواجهیم که مانعی بزرگ در عرصه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی به‌شمار می‌رود. از طرفی یارانه‌هایی هم که به اعتبارات کشاورزی تعلق می‌گیرد اندک است یا اینکه هزینه‌های بروکراتیک بالایی دارد.

این پژوهشگر مرکز تحقیقات کشاورزی با ابراز اینکه امروز تورم و هزینه‌های بالای سرمایه‌گذاری یکی از فاکتورهای اصلی در عقب نگهداشتن سرمایه‌گذاری از بعد کلان قضیه است اذعان‌کرد: مانع بعدی کمبود ذاتی منابع مالی سرمایه‌گذاری دولتی در این بخش است به طوری که طی چند سال اخیر کمبود منابع مالی به‌دلیل تحریم‌ها و مشکلات مالی در تأمین اعتبارات در عرصه عمرانی نیز خود مزید بر علت شده که به معنای واقعی با کمبود منابع تعریف‌شده در عرصه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی مواجه باشیم.

جعفری وجود بازارهای رقیب را نیز از دیگر موانع پیش روی سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی دانست و افزود: این بازارها شامل بازارهایی هستند که بیشتر جنبه سفته‌بازی و بورس دارند مثل بازار طلا، ارز، سکه، خودرو، املاک و مستغلات که بازارهای پرجذابه‌ای بوده و بسیاری از سرمایه‌ها را به سمت خود جذب می‌کنند چراکه نسبت به سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی زودبازده هستند.

وی با بیان اینکه البته در این بین برخی خصوصیات مرتبط با شرایط کشاورزی در استان است که امروز به مانعی بر سر راه سرمایه‌گذاری بدل شده، عنوان کرد: تغییر اقلیم به‌شدت سرمایه‌گذاری در این عرصه را تحت تأثیر قرار می‌دهد چراکه منابع تحت تأثیر این امر هستند.

وی با بیان اینکه بازدهی کشاورزی ارتباط مستقیمی با شرایط آب و هوای مساعد دارد، گفت: با تغییر اقلیم، خشکسالی‌ها و سرمازدگی‌ها یقیناً رغبت به سرمایه‌گذاری در این بخش بنا به پرریسک بودن کمتر می‌شود.

این کارشناس اقتصاد کشاورزی با تأکید بر اینکه از ۴۶ بلایای مختلف طبیعی شناسایی‌شده، حدود ۳۶ مورد آن در کشاورزی تأثیرگذار بوده و این بخش را به یک حوزه پر ریسک به لحاظ اقلیمی بدل کرده، عنوان کرد: آب در بخش کشاورزی موتور توسعه است اما متأسفانه امروز متأثر از شرایطی که در کشاورزی استان به‌وجود آمده با موانعی همچون افت شدید سطح آب‌های زیرزمینی مواجهیم، زمانی که آب مورد نیاز فراهم نباشد سرمایه‌گذاری در این بخش بی‌فایده است.

جعفری با بیان اینکه متأسفانه انبوهی از مرغداری‌های و گاوداری‌ها در استان آب مورد نیاز را از طریق تانکر تأمین می‌کنند که هزینه‌های تولید را بسیار افزایش داده و حتی غیر اقتصادی می‌کند عنوان کرد: آنچه مسلم است اینکه منابع مطمئن و در دسترس، امنیت خاطر را برای سرمایه‌گذار فراهم می‌کند.

وی با اشاره به مانع دیگر استانی اذعان کرد: مسئله بعدی خدمات پشتیبانی و تسهیلگرانه است که متأسفانه استان همدان در این زمینه در رده‌های مطلوبی قرار دارد، از طرفی هم بروکراسی اداری در استان همدان به معنای واقعی به‌ویژه درخصوص مجوزهای لازم جهت سرمایه‌گذاری بسیار بالا، پرهزینه و زمان‌بر است به طوری که افراد حتی گاهی از خیر سرمایه‌گذاری گذشته و عطای آن را به لقایش می‌بخشند.

وی، ادامه داد: علاوه بر این دلایل متعدد دیگری نیز در این زمینه مطرح است که ازجمله آن می‌توان به بی‌ثباتی‌های بخش کشاورزی به‌ویژه در عرصه بازار و قیمت‌گذاری دستوری محصولات کشاورزی، اشاره کرد که به‌شدت بازار را تحت تأثیر قرار می‌دهد زیرا این موضوع موجبات مازاد عرضه یا مازاد تقاضا را فراهم می‌کند، چراکه محصولات کشاورزی با یک تأخیر زمانی نسبت به قیمت، به بازار عرضه می‌شوند؛ مثلاً سیب زمینی در سال قبل بسیار ارزان بود اما همین عاملی شد که کشاورزان انگیزه کافی برای کشت در سال بعد را نداشته باشند؛ بنابراین در پی کاهش کشت و عرضه کمتر این محصول به بازار، سال جاری شاهد افزایش قیمت این محصول هستیم.

عضو هیئت‌علمی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان همدان مسئله بعدی تأثیرگذار در رونق سرمایه‌گذاری را در بخش کشاورزی دریچه‌های بازار صادراتی دانست و افزود: در پی بی‌ثباتی در بخش‌های مختلف مرتبط با حوزه کشت و کار، وقتی بخشی از محصولات کشاورزی از کشور خارج می‌شود، بازار داخلی نسبت به این مسئله از خود حساسیت بالایی نشان می‌دهد به نحوی که قیمت محصولات صادرشده در بازار داخلی به‌شدت بالا رفته و متولیان برای به ثبات رساندن بازار در مسیر کنترل قیمت، دست به سرکوب قیمتی می‌زنند همین امر انگیزه برای سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهد.

جعفری در پاسخ به این پرسش که پیامدهای عدم سرمایه‌گذاری در حوزه کشاورزی برای استان چه خواهد بود و چه چالش‌هایی به‌دنبال دارد؟ افزود: تولید مستلزم به‌کارگیری سرمایه است بدان معنا که فرایند تولید همواره محتاج به سرمایه‌گذاری است.

وی ادامه داد: ازسوی دیگر ما به‌دنبال افزایش تقاضا به خاطر رشد جمعیت یا رشد درآمدی هستیم، این امر خود باعث افزایش تقاضا یا حتی صادرات محصولات خواهد شد؛ بنابراین برای رسیدن به مقصود می‌بایست در عرصه تولید و صنعت محصولات کشاورزی نیز سطح سرمایه‌گذاری را بالاتر ببریم زیرا منجر به آن می‌شود که برای تولید محصولات کشاورزی و فراوری آن نیز تقاضا بالاتر برود؛ بنابراین برای پاسخگویی به این نیاز بایستی با به‌کارگیری سرمایه‌های جدید و به معنای بهتر ترکیب بهینه عوامل تولید در این عرصه ظرفیت‌های جدید ایجاد کنیم.

وی با بیان اینکه البته در بخش کشاورزی در جهاتی دیگر نیز نیازمند سرمایه‌گذاری هستیم تشریح کرد: در این بخش به‌مرور زمان برای جایگزین شدن سرمایه‌های مستهلک‌شده (ماشین‌آلات) نیازمند سرمایه‌گذاری جدید هستیم زیرا هر سال یک سال به عمر تأسیسات، ساختمان‌ها، تجهیزات به‌کار گرفته‌شده در سرمایه‌گذاری که از قبل انجام‌شده افزوده می‌شود؛ بنابراین در این بخش نیازمند به‌روز کردن سرمایه بر اساس نرخ استهلاک هستیم تا تولید در این بخش لطمه نبینند.

عضو هیئت‌علمی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان همدان ادامه داد: کمبود سرمایه‌گذاری باعث می‌شود که رشد تولید متوقف شود و یا کاهش پیدا کند، کاهش در بخش تولیدات کشاورزی خود پیامدهای خاصی را به‌دنبال خواهد داشت که ازجمله آن کاهش عرضه و افزایش تقاضا و در پی آن افزایش قیمت و کاهش رفاه مصرف‌کننده را شاهد خواهیم بود.

جعفری با بیان اینکه قدرت هر اقتصادی در هر جامعه وابسته به سرمایه‌گذاری است بنابراین وقتی سرمایه‌گذاری صورت نپذیرد یقیناً این قدرت اقتصادی تنزل یافته و در پی آن تولید ناخالص استان و کشور کاهش پیدا کرده و رشد متوقف شده و دیگر اشتغال جدیدی به‌وجود نمی‌آید، گفت: در شرایط حادتر گاهی ما حتی با نرخ رشد اشتغال منفی مواجه می‌شویم.

ایران در مسیر خودکفایی؛

از افزایش تولیدات کشاورزی تا توسعه صنایع غذایی

سپهرغرب، گروه کشاورزی: ایران در سال‌های اخیر با اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و تمرکز بر تولید داخلی، گام‌های بلندی برای کاهش وابستگی به واردات کالاهای اساسی برداشته است، از افزایش تولیدات کشاورزی تا توسعه صنایع تبدیلی و بهبود زیرساخت‌های لجستیکی، توانسته سهم واردات کالاهای اساسی را کاهش داده و به سمت خودکفایی حرکت کند.

وابستگی به واردات کالاهای اساسی همواره یکی از چالش‌های اصلی اقتصاد ایران بوده است. با توجه به تحریم‌های بین‌المللی و نوسانات قیمت جهانی کالاها این وابستگی می‌تواند امنیت غذایی و اقتصادی کشور را تهدید کند. در سال‌های اخیر ایران با اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و تمرکز بر تولید داخلی، توانسته است گام‌های مؤثری برای کاهش وابستگی به واردات بردارد.

■ دستاوردهای ایران در کاهش وابستگی به واردات کالاهای اساسی

–افزایش تولیدات کشاورزی: ایران در سال‌های اخیر با افزایش تولیدات کشاورزی، توانسته است وابستگی خود به واردات کالاهای اساسی را کاهش دهد. بر اساس گزارش‌ها، حجم تولید داخلی محصولات کشاورزی به ۱۲۰ تا ۱۳۰ میلیون تن رسیده است که سه چهارم آن محصولات زراعی و یک‌چهارم آن محصولات باغی است. این افزایش تولید به‌ویژه در محصولاتی همچون گندم، جو و برنج چشمگیر بوده است.

–توسعه صنایع تبدیلی و غذایی: توسعه صنایع تبدیلی و غذایی یکی دیگر از دستاوردهای ایران در کاهش وابستگی به واردات است. با ایجاد واحدهای فراوری و بسته‌بندی، ایران توانسته است ارزش‌افزوده محصولات کشاورزی را افزایش داده و از اتلاف منابع جلوگیری کند، به‌عنوان مثال تولید کنجاله آفتابگردان به‌عنوان جایگزین کنجاله سویا، وابستگی به واردات این محصول را کاهش داده است.

–بهبود زیرساخت‌های لجستیکی: ایران با بهبود زیرساخت‌های لجستیکی و حمل‌ونقل، توانسته است هزینه‌های واردات را کاهش داده و دسترسی به کالاهای اساسی را تسهیل کند. ایجاد مسیرهای جدید تجاری با کشورهای همسایه همچون عراق و روسیه، به کاهش وابستگی به مبادی دور کمک کرده است.

■ راهکارهای آینده برای کاهش وابستگی به واردات

–تنوع‌بخشی به مبادی واردات: ایران می‌تواند با تنوع‌بخشی به مبادی واردات، وابستگی خود به کشورهای خاص را کاهش دهد. به‌عنوان مثال افزایش همکاری با کشورهایی همچون هند، روسیه و قزاقستان می‌تواند به کاهش هزینه‌ها و ریسک‌های واردات کمک کند.

–توسعه فناوری‌های نوین: استفاده از فناوری‌های نوین در کشاورزی و صنایع تبدیلی، می‌تواند به افزایش بهره‌وری و کاهش وابستگی به واردات کمک کند. توسعه روش‌های کشاورزی پایدار و استفاده از فناوری‌های دیجیتال، ازجمله راهکارهای مؤثر در این زمینه است.

–تقویت همکاری‌های منطقه‌ای: تقویت همکاری‌های منطقه‌ای با کشورهای همسایه همچون عراق و ترکیه، می‌تواند به کاهش هزینه‌های واردات و افزایش دسترسی به کالاهای اساسی کمک کند. ایجاد مسیرهای تجاری جدید و بهبود زیرساخت‌های مرزی، ازجمله اقدامات ضروری در این زمینه است.

■ موفقیت‌های ایران در خودکفایی گندم و جو

ایران در سال‌های اخیر با افزایش تولید گندم و جو، توانسته است وابستگی خود به واردات این محصولات را کاهش دهد. بر اساس گزارش وزارت جهاد کشاورزی، تولید گندم در سال ۱۴۰۲ به بیش از ۱۴ میلیون تن رسید که نسبت به سال گذشته ۲۰ درصد افزایش داشته است، این افزایش تولید ناشی از بهبود روش‌های کشاورزی، استفاده از بذرهای مقاوم و توسعه آبیاری نوین بوده است، همچنین تولید جو نیز به ۳/۵ میلیون تن رسیده است که نیاز داخلی را به‌طور کامل پوشش می‌دهد.

صنایع تبدیلی و غذایی ایران با توسعه واحدهای فراوری و بسته‌بندی، توانسته‌اند ضایعات محصولات کشاورزی را کاهش داده و ارزش‌افزوده ایجاد کنند، به‌عنوان مثال تولید کنجاله آفتابگردان به‌عنوان جایگزین کنجاله سویا، وابستگی به واردات این محصول را کاهش داده است، همچنین توسعه صنایع تبدیلی در بخش گوشت و لبنیات نیز به کاهش ضایعات و افزایش بهره‌وری کمک کرده است.

ایران با بهبود زیرساخت‌های لجستیکی و حمل‌ونقل، توانسته است هزینه‌های واردات را کاهش داده و دسترسی به کالاهای اساسی را تسهیل کند. ایجاد مسیرهای جدید تجاری با کشورهای همسایه همچون عراق و روسیه، به کاهش وابستگی به مبادی دور کمک کرده است. همچنین توسعه بنادر و راه‌آهن نیز به بهبود جریان تجارت و کاهش زمان حمل‌ونقل کمک کرده است.

به گزارش ایمنا، ایران در سال‌های اخیر با اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و تمرکز بر تولید داخلی، توانسته است گام‌های بلندی برای کاهش وابستگی به واردات کالاهای اساسی بردارد. با این حال چالش‌هایی همچون تحریم‌های بین‌المللی، کمبود منابع مالی و وابستگی به مبادی دور همچنان پابرجاست.

با به‌کارگیری راهکارهایی همچون تنوع‌بخشی به مبادی واردات، توسعه فناوری‌های نوین و تقویت همکاری‌های منطقه‌ای، ایران می‌تواند به سمت خودکفایی و امنیت غذایی پایدار حرکت کند.

خودکفایی ایران در تولید پنبه تا ۳ سال آینده

سپهرغرب، گروه کشاورزی: کشت پنبه در ایران، با وجود چالش‌هایی از جمله خشکسالی، تغییرات اقلیمی و کاهش منابع آبی، در سال‌های اخیر شاهد تحولات مثبت و امیدوارکننده‌ای بوده است.با حمایت‌های دولت، معرفی ارقام جدید مقاوم به خشکی و شوری، و اجرای برنامه‌های نوین کشاورزی، ایران درمسیر خودکفایی در تولید پنبه گام‌های بلندی برداشته است.

پنبه، یکی از مهم‌ترین محصولات کشاورزی و صنعتی ایران، نقش کلیدی در تأمین مواد اولیه صنایع نساجی و ایجاد اشتغال در مناطق روستایی دارد. با این حال، در دهه‌های اخیر، کاهش سطح زیر کشت، وابستگی به واردات و چالش‌های محیط‌زیستی، این صنعت را با مشکلات جدی مواجه کرده است. اما در سال‌های اخیر، با اجرای سیاست‌های حمایتی دولت، معرفی ارقام جدید پنبه و بهبود روش‌های کشاورزی، امیدها برای بازگشت رونق به این بخش افزایش یافته است.

در دهه‌های گذشته، ایران به‌عنوان یکی از تولیدکنندگان اصلی پنبه در منطقه شناخته می‌شد و حتی در برخی سال‌ها به صادرات این محصول می‌پرداخت. اما با تشدید خشکسالی، تغییرات اقلیمی و کاهش حمایت‌های دولتی، سطح زیر کشت پنبه به طور چشمگیری کاهش یافت. در سال‌های اخیر، با اجرای برنامه‌های حمایتی و معرفی ارقام جدید، امیدها برای احیای این صنعت افزایش یافته است. بر اساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، سطح زیر کشت پنبه در سال جاری به ۹۰ هزار هکتار رسیده است که نسبت به سال‌های گذشته افزایش قابل توجهی داشته است.

■ ارقام جدید پنبه؛ مقاوم به خشکی و شوری

یکی از مهم‌ترین دستاوردهای تحقیقات کشاورزی در ایران، معرفی ارقام جدید پنبه است که مقاوم به خشکی، شوری و تنش‌های محیطی هستند. این ارقام که با استفاده از فناوری هسته‌ای تولید شده‌اند، نه‌تنها دوره رشد کوتاه‌تری دارند، بلکه در مصرف آب نیز صرفه‌جویی قابل توجهی ایجاد می‌کنند. به گفته رئیس مؤسسه تحقیقات پنبه کشور، کشت این ارقام جدید می‌تواند تا ۲۵۰ میلیون مترمکعب در مصرف آب صرفه‌جویی کند.

دولت در سال‌های اخیر با اجرای برنامه‌های حمایتی، تلاش کرده است تا کشاورزان را به کشت پنبه تشویق کند. ازجمله این برنامه‌ها می‌توان به ارائه کود یارانه‌ای، تسهیلات کم‌بهره برای خرید کمباین و ماشین‌آلات کشاورزی، و آموزش روش‌های نوین کشت اشاره کرد. این اقدامات نه‌تنها هزینه‌های تولید را کاهش داده، بلکه بهره‌وری در واحد سطح را نیز افزایش داده است.

با وجود پیشرفت‌های چشمگیر، کشت پنبه در ایران با چالش‌های متعددی مواجه است. خشکسالی، کاهش منابع آبی و تغییرات اقلیمی از جمله مهم‌ترین این چالش‌ها هستند. به گفته کارشناسان، برای مقابله با این مشکلات، نیاز به سرمایه‌گذاری بیشتر در زمینه سیستم‌های آبیاری نوین و توسعه ارقام مقاوم به خشکی می‌باشد.

■ چشم‌انداز آینده؛ خودکفایی در تولید پنبه تا سه سال آینده

با توجه به روند افزایشی سطح زیر کشت و تولید پنبه در سال‌های اخیر، کارشناسان پیش‌بینی می‌کنند که ایران تا سه سال آینده به خودکفایی کامل در تولید پنبه دست یابد. بر اساس آمار سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران، در سال گذشته نزدیک به ۸۱ هزار تن پنبه حلاجی شده تولید شده است که ۶۸ درصد نیاز داخلی را تأمین می‌کند. با ادامه این روند، ایران می‌تواند نه‌تنها نیاز داخلی را به طور کامل تأمین کند، بلکه به صادرات این محصول نیز بپردازد ۱۰.

به گزارش ایمنا، کشت پنبه در ایران، با وجود چالش‌های متعدد، در سال‌های اخیر شاهد تحولات مثبت و امیدوارکننده‌ای بوده است. با حمایت‌های دولت، معرفی ارقام جدید مقاوم به خشکی و شوری، و اجرای برنامه‌های نوین کشاورزی، ایران در مسیر خودکفایی در تولید پنبه گام‌های بلندی برداشته است. با این حال، برای تحقق کامل این هدف، نیاز به سرمایه‌گذاری بیشتر در زمینه سیستم‌های آبیاری نوین و توسعه ارقام مقاوم به خشکی است. در صورت ادامه این روند، ایران می‌تواند نه‌تنها نیاز داخلی را به طور کامل تأمین کند، بلکه به صادرات این محصول نیز بپردازد و به یکی از قطب‌های تولید پنبه در منطقه تبدیل شود.

زنبورداران ایرانی، طلای مایع را به بازارهای جهانی می‌برند

سپهرغرب، گروه کشاورزی: ایران با ثبت رکورد جدید در تولید عسل، به یکی از بازیگران اصلی بازار جهانی این محصول تبدیل شده است، افزایش تعداد کندوها، بهبود کیفیت عسل و توسعه صادرات، نشان‌دهنده ظرفیت‌های بالای این صنعت در کشور است؛ این موفقیت‌ها نویدبخش آینده‌ای درخشان برای زنبورداران ایرانی و اقتصاد ملی است.

صنعت زنبورداری و تولید عسل در ایران، یکی از حوزه‌های کشاورزی است که در سال‌های اخیر با رشد قابل توجهی همراه بوده است؛ این صنعت نه تنها نقش مهمی در تأمین سلامت غذایی و اشتغال‌زایی دارد، بلکه به خاطر ظرفیت‌های بالای صادراتی، مورد توجه ویژه قرار گرفته است. با بهره‌گیری از تنوع گیاهی بی‌نظیر و آب‌وهوای مناسب در مناطق مختلف کشور، ایران به یکی از تولیدکنندگان برتر عسل در جهان تبدیل شده است.

صنعت زنبورداری ایران در سال‌های اخیر با رشد چشمگیری همراه بوده؛ بر اساس آمارهای رسمی، تولید عسل در کشور از مرز ۱۲۰ هزار تن در سال گذشته فراتر رفته و این رقم نسبت به سال‌های قبل رشد ۲۰ درصدی را نشان می‌دهد. این موفقیت حاصل تلاش زنبورداران، حمایت‌های دولتی و استفاده از فناوری‌های نوین در این حوزه است.

استان‌های شمالی و غربی ایران، به‌ویژه اردبیل، کردستان و آذربایجان غربی، به‌دلیل تنوع گیاهی و آب‌وهوای مساعد، به قطب‌های اصلی تولید عسل تبدیل شده‌اند. علاوه بر این، عسل‌های تولیدی ایران به دلیل کیفیت بالا و تنوع طعم، مورد توجه بازارهای جهانی قرار گرفته‌اند. صادرات عسل ایرانی به کشورهایی مانند عراق، امارات، ترکیه و حتی اروپا، نشان‌دهنده ظرفیت‌های بالای این صنعت در جذب ارزآوری برای کشور است.

دولت با ارائه تسهیلات کم‌بهره و آموزش‌های تخصصی به زنبورداران، نقش مهمی در توسعه این صنعت ایفا کرده است. همچنین، تشکل‌های زنبورداری با همکاری مراکز تحقیقاتی، اقدام به آموزش روش‌های نوین پرورش زنبور عسل و تولید عسل ارگانیک کرده‌اند. این اقدامات نه‌تنها باعث افزایش تولید شده، بلکه کیفیت عسل ایرانی را نیز به سطح استانداردهای جهانی رسانده است.

با وجود موفقیت‌های چشمگیر، صنعت زنبورداری ایران با چالش‌هایی مانند تغییرات اقلیمی، کاهش منابع طبیعی و آفات زنبور عسل مواجه است. کارشناسان معتقدند با توسعه کشت گیاهان مرتعی، استفاده از روش‌های پایدار در زنبورداری و افزایش تحقیقات علمی، می‌توان این چالش‌ها را به فرصت تبدیل کرد.

■ آینده روشن صنعت عسل ایران

با توجه به ظرفیت‌های طبیعی و انسانی ایران، آینده صنعت عسل کشور بسیار امیدوارکننده به نظر می‌رسد؛ پیش‌بینی می‌شود با ادامه روند فعلی، ایران تا سال ۱۴۰۵ به یکی از ۵ کشور برتر تولیدکننده عسل در جهان تبدیل شود. این موفقیت نه تنها باعث رونق اقتصادی مناطق روستایی می‌شود، بلکه جایگاه ایران را در بازارهای جهانی تقویت خواهد کرد.

صنعت زنبورداری و تولید عسل در ایران با دستیابی به موفقیت‌های چشمگیر، ثابت کرده است که می‌تواند به یکی از ستون‌های مهم اقتصادی کشور تبدیل شود. افزایش تولید، بهبود کیفیت و توسعه صادرات عسل ایرانی، نه‌تنها نشان‌دهنده ظرفیت‌های بالای این صنعت است، بلکه گواهی بر تلاش‌های بی‌وقفه زنبورداران و حمایت‌های مؤثر نهادهای مرتبط است.

با توجه به تنوع گیاهی بی‌نظیر ایران و ظرفیت موجود، آینده این صنعت بسیار امیدوارکننده به نظر می‌رسد. در صورتی که چالش‌های پیش‌رو مانند تغییرات اقلیمی و آفات به درستی مدیریت شوند، ایران می‌تواند به یکی از قدرت‌های برتر تولید عسل در جهان تبدیل شده و سهم بیشتری از بازارهای جهانی را به خود اختصاص دهد. این موفقیت‌ها نه‌تنها به رشد اقتصادی کشور کمک می‌کند، بلکه باعث رونق مناطق روستایی و ایجاد اشتغال پایدار خواهد شد.